

ALSÓRAKODÓI FELKÉSZÍTÉS A MÁTRA ERDŐ- ÉS FAFELDOLGOZÓ GAZDASÁGBAN

Háy
György

Szakmai körökben mind általánosabb az a vélemény, hogy a fakitermelés módszereinek fejlesztése útján az alsórakodói fafelkészítés jelenti a jövőt. Minden szempontból célszerűbb a fakitermelés műveleteinek minél nagyobb részét az erdőből a kedvezőbb munkahelyi körülményeket biztosítani képes alsórakodókon végezni.

Az alsórakodói felkészítés előnyei:

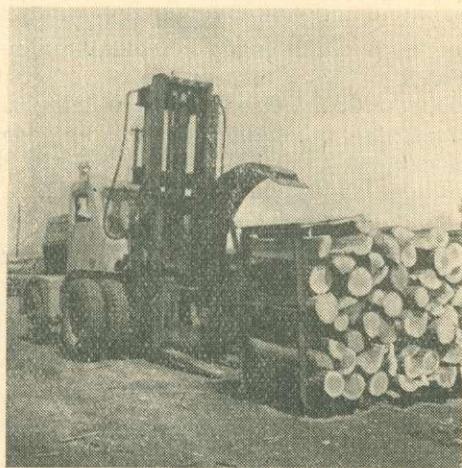
- jó munkakörülmények, szociális ellátottság (tisztálkodás, étkeztetés, munkaszállítás stb.) lehetősége;
- a gépek hatékonyabb munkája mellett jelentősen csökkenő kézi munka arány;
- a jól áttekinthető kisebb munkaterületen a munkaszervezés jobb feltételei;
- a termelőeszközök és munkaerő hatékonyságának a javulása és a jobb munkaszervezés hatására emelkedő termelékenység;
- javuló választékolás, növekvő értéktermelés;
- egyszerűbb és hatékonyabb ellenőrzés, jelentősen csökkent adminisztráció (kevesebb számbavétel, bizonylat és nyilvántartás).

A hosszúfás alsórakodói felkészítésnek azonban igen nagy a speciális szállító-eszköz-, út- és rakodóigénye, így igen nagy a beruházási vonzalma. Az ehhez szükséges anyagi eszközök nehezen teremthetők elő, emiatt hosszú idő kell a megvalósításhoz (lásd Mátramindszent példáját), emiatt a gazdaságosság is kér-

désessé válhat. Mindezek mérlegelésével kerestünk és találtunk is egy átmeneti (?) megoldást, mely ha nem is tartalmazza a hosszúfás technológia minden előnyét, de a korábbi módszernél sok vonatkozásban kedvezőbb.

A 9—12 m-es hosszúfával szemben a 6 m-es fa az előbb felsorolt előnyöket úgyszólván maradéktalanul nyújtja, csupán egyetlen vágással kell többet vé-

gezni az erdőn. Ezt feltétlen megéri elvégezni, mert ebben az esetben nincs szükség speciális szállító és felterhelő eszközre, az ilyen fa a meglevő útjainkon is könnyebben szállítható. Csökken a lombos fafaj görbeségéből származó hátrány, és a rakodón is könnyebb vele bánni.

A Mátrai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság Ózdi Erdészetiében az elmúlt évben kezdtük el a centeri MÁV-rakodón a hosszúfátlan, 6 m hosszú faanyag felkészítését. A bevezetett új termelési eljárás lényege, hogy a rendelkezésre álló eszközökre épül. Annak ellenére, hogy ezek az eszközök térben elkülönülnek és a munkavégzés egyes szakaszai egymáshoz képest időben sem esnek egybe egyazon fára vonatkoztatva, mégis szerves egészet képező munkaműveletsort tudtunk kialakítani.

Az eljárás első szakaszát a döntés, gallyazás, közelítés és a szállítható hosszra való darabolás képezi. Ennek eszközei: motorfűrész, fogat vagy közelítőgép (csörlős traktor, csuklós traktor, kötélpálya stb.). A létszám a közelítőeszköz függvénye, pl. fogat esetében három fő. Az eddigi tapasztalat szerint már az első szakaszban is nőtt a termelékenység, ezt a kisebb brigádlétszám és a közelítőeszköz jobb kihasználása idézte elő. A közelítés során a fafajonkénti készletezésről kellett gondoskodni, ez a későbbi rakodói felkészítéskor igen lényeges. Többnyire nem volt szükséges a hosszúfátlan faanyag máglyázása a megfelelő rakodó, ill. vágástéri úthossz, valamint a viszonylag folyamatos szállítás folytán. Az értékes lemezipari rönk, valamint talpfa méretű anyag esetében figyelembe vettük a szállítható hosszra való darabolásnál a lemezipari, illetve a kétszeres talpfa hosszat.

A második szakasz a szállítás. Ennek eszközei: rakodógép (Hiab, Frak B—2), rönkszállításra alkalmas gépkocsi, vagy traktorvontatású pótkocsi, leterhelésre villás targonca. A hosszúfátlan, 6 m-es faanyaggal a gépi rakodás gyors, a gépkocsi jól kiterhelhető. Sok esetben a túl nagy terheléstől kell óvni a gépjármű-

vet, valamint a 6 m-nél hosszabb anyag szállításától (túl nagy a kilógás). Törekedni kell arra, hogy a vastagabb vég menetirányában legyen. A leterhelést a villástargonca gyorsan elvégzi és a darabolópádon teríteni lehet az anyagot. Így elkerülhető a máglyabontás művelete.

Az eljárás harmadik szakaszát a MÁV-rakodói felkészítés képezi. Ennek eszközei: motorfűrész, villástargonca, szállítókeret (konténer), hasítógép, kérgezőgép. Az ászokfán szétterített faanyag hosszszólásánál érvényesíthető a „kivágás-szerű” választékolás magas iparifa kihozattal (80—90%) a vastagfára vonatkoztatva. A darabológép két oldalán elhelyezett, fából vagy kiselejtezett kisvasúti sínből készült 2 ürm-es keretekre kerül a rövid választék. A rakodón a faanyag mozgatását a villástargonca végzi, ezzel történik a rönk máglyázása, a keretek mozgatása (pl. kérgezőgéphez) és a vagonbarakás is. A villástargoncás anyagmozgatáshoz burkolt rakodó, illetve szalagúthálózat szükséges. A hasítás gépesítése is megoldható a rakodón.

Az eljárásra vonatkozó eddigi tapasztalataink igen kedvezőek. Kedvező munkakörülmények között csökkent a kézi munka aránya, nőtt a termelékenység (20—30%), a munka minősége javult, nőtt az iparifa kihozatal (80—90%). Ilyen alapon terjesztettük ki ezt Mátramindszentre is, amíg a hosszúfás felkészítés feltételei nincsenek meg, valamint Recskre, ahol a villástargonca kapacitás szűkössége miatt önleterhelő megoldást alkalmazunk.

Szilvásváradon és Gyöngyösön a kisvasút lehetőségeit még ez évben kihasználva az alsórakodói felkészítés részeként vasúti kocsin történik a rakodói mozgatás. Rövidesen sorra kerül még egy-két MÁV-rakodó burkolása. A felnemeti fűrészüzem közvetlen gravitációjából a zömmel rönköt és fagyártmányfát adó faanyagot a fűrészüzem rönkterén tervezzük felkészíteni.

Ezek megvalósítása után — az addigra üzemelő mátramindszenti hosszúfás technológiával együtt — 200 000 m³-es alsórakodói felkészítést érhetünk el, ami az összes vastagfa kitermelésünk 80%-át teszi ki.

Хай Дь.: ЛЕСОРАЗРАБОТКА НА НИЖНЕМ СКЛАДЕ В МАТРИНСКОМ ЛЕСНОМ И ДЕРЕВО-ПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕМ ХОЗЯЙСТВЕ

Развитие эксплуатации леса идет в сторону рубки хлыстами и разработки на нижнем складе. Это требует специальных транспортных средств, дорог и склада, что можно осуществить только с затруднениями. Для временного решения в Матринском лесхозе внедрен метод полудлинных краев и в лесосеке хлысты разделяют на крайки длиной 6 метров. Для этой цели подходит и существующее оборудование и в результате применения метода сократился ручной труд, повышена производительность (20—30%), улучшен выход деловой древесины (80—90%).

Нью, Гун.: TIMBER-PREPARING ON UNDER LOADING PLACES IN THE STATE FOREST ENTERPRISE OF MÁTRA

The trend for the development of timber harvesting is cutting in logs and timber-preparing on under loading places. These require special vehicles, roads and loading places. In the State Forest Enterprise of Mátra there has been introduced the „half-log method”, therefore they cut the logs into 6 metres pieces. The present equipments are also sufficient to this method. The manual labour decreased, the productivity increased by 20—30 p.c. and the share of industrial wood to 80—90 p.c.